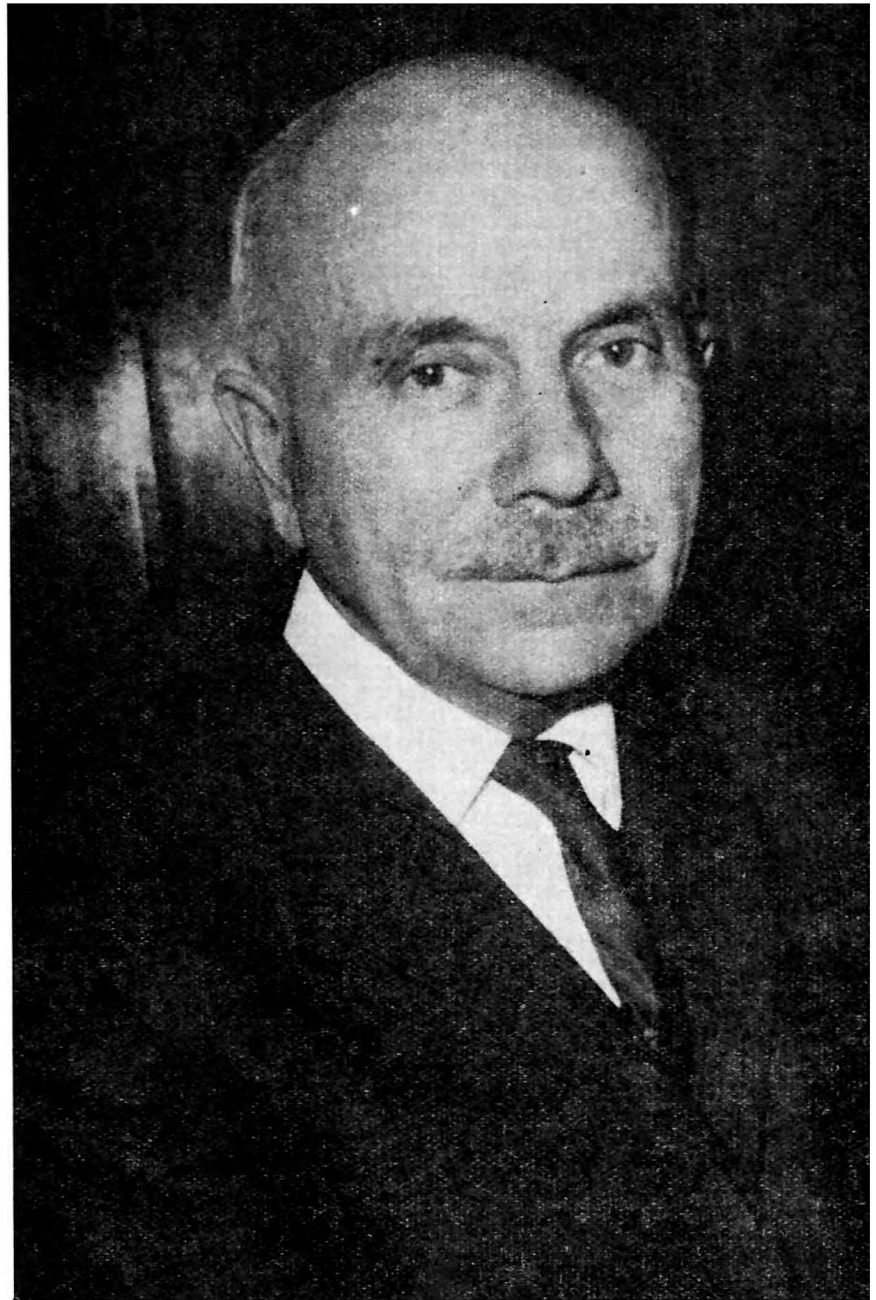

Lapunk szerkesztése közben érkezett a döbbenetes hír: meghalt dr. Papp Ferenc, a magyar speleológiai kutatók lánglelkű szervezője, mindannyiunk szeretett Feri bácsija. Bár jelen kiadványunk az 1968-as évszámot viseli, a szerkesztőség úgy döntött, hogy ezen utolsó lapokat dr. Papp Ferenc emlékének szenteli.

(Szerkesztő)

DR. PAPP FERENC
(1901—1969)

A magyar mérnökgeológiát, hidrogeológiát és speleológiát súlyos veszteség érte. Dr. Papp Ferenc, a Budapesti Műszaki Egyetem Ásvány- és Földtani Tanszékének professzora 1969. január 8-án,— életének 68. évében — féléves betegség után meghalt.

1901. július 31-én Budapesten született. Egyetemi tanulmányait a budapesti Tudomány Egyetem Bölcsész Karán végezte, ahol 1924-ben földrajztanári diplomát szerzett. Már egyetemi hallgató korában vonzották az ásvány- és közettani problémák. „A magma gőzei és gázai” c. első dolgozatát egyetemi tanulmányai alatt készítette el. 1924-ben kinevezték a budapesti Műszaki Egyetem Ásvány és Földtani Tanszékére tanársegédnek. 1925-ben ásványközettan főtárgyból bölcsész-doktori képesítést nyert el. 1928-ban már adjunktus, és ettől az évtől kezdve, mint meghívott előadó, közettant adott elő az építészmérnök hallgatóknak. 1935-ben magántanár lett „Válogatott fejezetek a közettan köréből” c. tárgykörből. 1943-ban nevezték ki intézeti tanárrá, 1953-tól kezdve egyetemi tanár és 1960 óta vezette az Ásvány- és Földtani Tanszékét.

Dr. Papp Ferenc tudományos munkássága igen sokoldalú volt. Közettani vizsgálatai úttörő jelentőségűek voltak. A hazai dioritok, a mecseki gránit, a Kövesd környéki andezitek és a Börzsöny-hegység eruptív

közeteinek, valamint Tihany geológiai újrafelvételének vizsgálatai fémjelezték fiatalkori tevékenységét. 1932-ben, mint ösztöndíjas fiatal tudós, Párizsban Orczel professzor mellett az ottani Múzeum Ásványtárban ércmikroszkópiai tanulmányokat folytat. Hazatérve megindította a börsönyi és más hazai ércek mikroszkópi vizsgálatait. Ásványtani kutatásaival is jelentősen hozzájárult a hazai föld megismeréséhez. A Bernece melletti Huszár-hegyen a hematitok hargittai típusú előfordulását, ásvány-kőzettani vizsgálatai során a Börsöny-hegységi pirhotin, melnikovit-pirit, markazit, fakolit, kalcedon, kalcit, dácit, chiaszolit, valamint pala, kontakt agyagpala előfordulásokat fedezte fel. A Mátrában fakóérc és dácit, Szarvaskő határában ilmenit külön jelenlétét mutatta ki.

Később figyelme hidrogeológiai irányba terelődik. Első ilyenirányú megfigyeléseit a Börsöny-hegységi források vizsgálatával kezdi 1929-ben. 1932-ben a Gellért-hegyi szőkevény-források ismeretéhez szolgált adatokat. A budapesti ásvány- és gyógyvizek sokoldalú kutatója és széleskörű ismerőjévé válik. A víz és a kőzetek kölcsönhatásának gyakorlati jelentőségű kérdései is foglalkoztatják. A suvadások részletes vizsgálatával a hazai mérnökgeológiai vizsgálatok egyik meghonosítója. A budapesti melegforrásokon végzett vizsgálatainak összesítésével elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia pályadíját. Az Ásvány- és Földtani Tanszéken megszervezte a Forráskutató Osztályt, amely a Központi Gyógy- és Üdülöhelyi Bizottság Reuma és Fürdőkutató Intézetének részlege volt. A források tanulmányozásába sok fiatal mérnököt vont be. Dr. Papp Ferenc professzor érdeme, hogy a hazai melegforrásokról oly sok értékes dolgozat látott napvilágot. Vízföldtani munkásságának jelentős fejezete a karsztvizek tanulmányozása. „A Dunántúl karsztvizei és a feltárás lehetőségei Budapesten” c. munkája alapvető részletességgel tárja fel a sok tekintetben még ma is megoldatlan problémákat. A karsztvíz mennyiségi és minőségi viszonyairól korszerű szemlélettel ad átfogó tájékoztatást más munkájában. Új szempontok alapján foglalta össze a források rendszerét. A Magyar Hidrológiai Társaság alapító tagjai közé tartozott és két évig a Társaság elnöke (1959–61), majd haláláig a Hidrológiai Közlöny Szerkesztő Bizottságának elnöke volt.

Mérnökgeológiai munkássága a magyarországi márványok tanulmányozásával kezdődik 1933-ban. A budai Várhegy suvadásai, a dunántúli építőkövek, Budapest földtani felépítése alapozások szempontjából, a hazai terméskövek előfordulása és hasznosítása, Magyarország kavics- és homoklelőhelyei, Magyarország kőbányái, földtani kutatási eredmények felhasználása alagútépítéseknel, Zebegény környékének műszaki-földtani viszonyai témakörökben számos tanulmánya jelent meg. A „Közethatározó” c., mérnökök számára készült kézikönyve hézagpótló jelentőségű volt megjelenésekor a magyar földtani irodalomban.

A II. világháború utáni években aktívan bekapcsolódott a hazai speleológiai kutatások irányításába is. 1954-ben az Ásvány- és Földtani Tanszéken Karszt- és Barlangkutató Tudományos Diákkört szervezett, majd 1957-ben a jósavfői Vass Imre-barlang mellett Karsztkutató Állomást létesített. Országszerte támogatta a karsztkutatókkal foglalkozó csoportokat, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat társelnökéként mindvégig vezető szerepet játszott a hazai karsztkutatók előbbrevitelében. A speleológia földtani vonatkozásaival több cikkében foglalkozott, sőt a karsztjelenségek műszaki földtani szerepéről és a föld alatti üregek indexeléséről írt tanulmányaiban a karsztos területek és a barlangok tudományos feldolgozásának részletes programját is megadta.

Dr. Papp Ferenc professzor, mint ember és tudós, mint pedagógus és szervező egyéniség, a legnagyobbak közé tartozott. Közel 120 tanulmánya jelent meg, de mindvégig megmaradt fiatalos lelkesedésével az ifjuság legigazibb barátjának. A közügyek előbbrevitele, szerénysége, önzetlensége és segítőkészsége miatt élete végén már az alkotó munkától is tudatosan fosztotta meg önmagát. Több évtizedes pedagógusi és tudomány-szervező munkája a magyar mérnökgeológia, hidrogeológia és speleológia széleskörű felvirágzását vonta maga után.

Mi, magyar karszt- és barlangkutatók tisztelettel, szeretettel és hálával fogjuk őrizni Dr. Papp Ferenc emlékét.

Maucha László

Dr. PAPP Ferenc (1901–1969)

Die ungarische Ingenieurgeologie, Hydrogeologie und Speleologie erlitt einen grossen Verlust. Dr. Papp Ferenc, Professor des Lehrstuhles für Mineralogie und Geologie der Technischen Universität Budapest ist am 8. Januar 1969, in seinem 68sten Lebensjahr gestorben.

Die Tätigkeit von Dr. Papp Ferenc war sehr vielseitig. Seine petrographische Untersuchungen waren von bahnbrechender Bedeutung. Im Jahre 1932 arbeitete er neben Professor Orczel. Nach seiner Heimkehr führte er die mikroskopischen Erzuntersuchungen weiter. Später wandte er sich der Hydrogeologie zu. Vor allem über die heimischen Thermalquellen liess er zahlreiche wertvolle Arbeiten

erscheinen. Er gehörte mit zu den Gründern der Ungarischen Hydrologischen Gesellschaft. Zwei Jahre lang war er auch Präsident der Gesellschaft.

In den Nachkriegsjahren schloss er sich aktiv in die Lenkung der speleologischen Forschung in Ungarn zu. Im Jahre 1957 gründete er die erste ungarische Karstforschungsstation in Nordungarn bei Jósavfő. Er nahm in der Neuorganisation der Gesellschaft für Karst- und Höhlenforschung teil, und als Mitpräsident der Gesellschaft spielte er eine bedeutende Rolle in der Entwicklung der Karst- und Höhlenforschung in Ungarn. Er publizierte zahlreiche Arbeiten über die geologischen Bezüge der Speleologie, über die Perspektiven der Forschung.

Professor PAPP Ferenc, als Mensch und Wissenschaftler, als Pädagoge und Organisator gehörte zu den Grössten. Insgesamt sind von ihm etwa 120 Publikationen erschienen. Mit seiner ewigen jugendlichen Begeisterung blieb er für immer der wahrste Freund der Jugend.

Др. ПАПП Ференц
(1901—1969)

Венгерская инженерная геология, гидрогеология и спелеология вынесли тяжелую потерю. Др. Папп Ференц, профессор кафедры Минералогических и геологических наук Будапештского Технического Университета, после полугодовой болезни умер в 68 летнем возрасте, 8. января 1969 года.

Деятельность др. Папп Ференц была очень многосторонней. Его петрографические исследования были принципиально нового значения. В 1932 году как стипендист работал возле профессора Орцел, вернувшись на Родину продолжал микроскопические исследования руд. В последствии обратил внимание на гидрогеологию. В связи с изучением отечественных термальных источников он опубликовал многочисленные работы. Был одним из организаторов Венгерского Гидрогеологического общества и в течение двух лет его председателем.

После второй мировой войны активно участвовал в руководстве спелеологическими исследованиями в Венгрии. В 1957 году с Северной Венгрии, в Иошвафе создал первую в стране станцию для исследования карстов. Принял участие в реорганизации Венгерского Общества по Карсту и Спелеологии и в качестве его председателя играл большую роль в расширении исследований карстов и пещер в Венгрии. О геологических аспектах спелеологии, о перспективах

в этой области опубликовал несколько своих работ.

Др. Папп Ференц, профессор, как человек и ученый, как педагог и организатор принадлежит к великим личностям. Он их опубликовал около 120 работ. До конца сохранил свой юношеский энтузиазм и искреннюю дружбу к молодежи.

Dr. PAPP Ferenc
1901—1969

Tre multon perdis la hungara ingeniera geologio, hidrogeologio kaj speleologio. D-ro Francisko Papp, profesoro de la Mineralogia kaj Geologia Katedro de la Budapeŝta Teknika Universitato la 8-an de januaro 1969, post duonjara malsaneco mortis.

La verkaro de profesoro Papp estis multflanka. Liaj petrografiaj esploroj havis pioniran signifon. En 1932 li laboris kiel stipendiulo ĉe profesoro Orczel, kaj hejmenirante li hejme daurigas la ercmikroskopajn studadojn. Poste li atentis pri la hidrogeologio. Ĉefe multon li publikis pri la studado de la hungarlandaj varmaj fontoj. Li estis fondintano, kaj tra 2 jaroj ankaŭ prezidanto de la Hungara Hidrologia Asocio.

Post la 2-a mondmilito li aktive aliĝis al la direktado de la hungara speleologia esploro. En 1957 li fondis la unuan hungaran Karstesploraran Stacion ĉe Jósvalfő (Nordhungario). Li partoprenis en la reorganizo de la Hungara Speleologia Asocio, kaj kiel kunprezidanto li havis ĉefan rolon en la evolugigo de la hungara karst-kaj grotesplorado. Li multon publikis pri la geologiaj rilatoj kaj perspektivoj de la speleologio.

Profesoro d-ro Francisko Papp kiel homo kaj scienculo, kiel pedagogo kaj organizanto apartenis al la plej grandaj. Li publikis ĉ. 120 traktatojn, tamen kun sia ĝisfine restinta juneca vervo li estis la plej vera amiko de la junularo.

A VITUKI VETTE ÁT A JÓSVAFŐI KARSZTKUTATÓ ÁLLOMÁST

A Jósvalfői Karsztkutató Állomás 1958-ban Dr. Papp Ferenc professzor kezdeményezésére az Építőipari Műszaki Egyetem Ásvány és Földtani Tanszékének keretében kezdte meg munkáját. Az Állomás az Aggtelek–Jósvalfői-karsztvidék komplex tudományos vizsgálata és a karsztproblémák alap kutatása céljából létesült. 10 év alatt a földtani, hidrológiai és klimatológiai folyamatok és kölcsönhatásaik vizsgálata számos új megismerésre vezetett. Időközben azonban az állomás új épületekkel gyarapodott, műszerparkja oly mértékben fejlődött, hogy továbbiakban egyetemi tanszék keretében való működése ellátási kérdések miatt nehézségekbe ütközött. Tekintettel arra, hogy a kutatóállomás kezdettől fogva együttműködött a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet Karsztvízkutató Osztá-

lyával és jelentős eredményeket ért el forráskutatás terén, ezért a Műszaki Egyetem és a VITUKI eze-tőinek kölcsönös megállapodása értelmében 1968. október 1-én az állomás a VITUKI kezelésébe került át. Itt a Karsztvízkutató Osztály önálló tudományos alap kutatási programmal működő Kutató Állomá-sát képezi. A megállapodás értelmében a VITUKI a továbbiakban is biztosítja a Budapesti Műszaki Egyetem oktatási feladatainak ellátását az Állo-máson. Hidrológiai és geofizikai mérőgyakorlatok megtartását vették tervbe. Minden remény megvan arra, hogy a kutatóintézeti keretben — az adott lehetőségek mellett — a Jósvalfői Kutatóállomás a karsztproblémák megoldása terén további hasznos munkát tud végezni.

Maucha L.

INHALT

- Dr. László Bogsch*: Die Wichtigkeit und Komplexität der Speleologie 1
Zehn Jahre des Jósuvafőer Instituts für Karstforschung (*Dr. D. Balázs*) 4

STUDIEN

- Dr. doc. Traian Orghidan*: Emil Racovita, der Gründer der Biospeologie 5
Dr. Sándor Láng: Die Entwicklung der Dinarischen Karstgebiete Jugoslawiens (*II. Teil*) 7
László Schönviszky: Die altherbekannteste Eishöhle in dem Karpatenbecken 11
Attila Kósa: Neue Angaben zur Erkennung der Karstschächte des Alsó-hegy 17

RUNDSCHAU

- Marlin B. Kreider*: Physikalische und physiologische Faktoren der Unfallhypothermie (*B. Vilma Sprincz*) 21
Die tiefsten Höhlen Ungarns (*Dr. György Dénes*) 26
Ausländische Nachrichten, Rundschau Biospeologica Hungarica (*Dr. Endre Dudich*)
Inländische Ereignisse in der Karst- und Höhlenforschung 34
Das Leben der Gesellschaft
Wahl der Ehrenmitglieder 36
Dr. György Kertai (1912—1968) 38
Dr. László Vértes (1914—1968) 40
Mit der Höhlenforschung sich beschäftigende ungarische Organisationen 42
Der Fremdenverkehr der ungarischen Höhlen in den Jahren 1966—68. (*Dr. D. Balázs*) 44
Dr. Ferenc Papp zum Gedächtnis (*L. Maucha*) 45

ENHAVO

- D-ro László Bogsch*: Pli da apreco por la speleologio 1
La dek jaroj de la Karstesplora Stacio en Jósuvafő D. Balázs 4

TRAKTATOJ

- D-ro doc. Traian Orghidan*: Emil Racovita, fondinto de la biospeologio 5
D-ro Sándor Láng: La evoluo de la dinaraj karstoj en Jugoslavio (fino) 7
László Schönviszky: La plej longe konata glacia grotto de la Karpata Baseno 11
Attila Kósa: Novaj inkikoj por ekkoni la abismojn de la monto „Alsó-hegy” 17

СОДЕРЖАНИЕ

- Д-р Ласло Богш*: Важность и всеобщение speleologii 1
Десятилетняя работа speleологического института в Йошвафё (*Д-р Д. Балаж*) 4

ПОКЛАДЫ

- Д-р доц. Траиан Орghидан*: Эмил Раковица, основатель биоспеологии 5
Д-р Шандор Ланг: Развитие динарского карста Югославии (*II. часть*) 7
Ласло Шёнвиски: Наиболее давно известная ледяная пещера в Карпатском бассейне 11
Аттила Коша: Новые данные по изучению карстовых шахт горы Алишохедь 17

ОБЗОР

- Марлин Б. Крейдер*: Физические и физиологические факторы гипотермии (*Б. Вилма Шпринц*) 21
Самые глубокие пещеры Венгрии (*Д-р Дьёрдь Денеш*) 26
Иностранные известия, обзор журналов Biospeologica Hungarica (*Д-р Эндре Дудич*)
Происшествия в отечественных карстовых и пещерных исследованиях 34
Общественная жизнь
Выбор почётных членов общества 36
Д-р Дьёрдь Кертай (1912—1968) 38
Д-р Ласло Вертеш (1914—1968) 40
Венгерские Организация Занимающихся пещерам 42
Посещаемость венгерских пещер туристами в 1966—68 гг. (*Д-р Д. Балаж*) 44
Память д-ра Ференца Папп (*Л. Мауха*) (1901—1969) 45

RECENZOJ

- Marlin B. Kreider*: Fizikaj kaj fiziologiaj faktoroj ĉe la akcidenta hipotermio (*B. Vilma Sprincz*) 21
La plej profundaj grotoj en Hungario (d-ro Gy. Dénes) 26
Novajfoj el eksterlando
Biospeologica Hungarica (d-ro Endre Dudich) 33
Enlandaj novafoj en la speleologio
Asocia vivo
Elekto de honoraj membroj 36
D-ro György Kertai (1912—1968) 38
D-ro László Vértes (1914—1968) 40
Institucioj okupitaj de speleologio en Hungario 42
Fremdultrafiko de la hungaraj grotoj en 1966—68. (d-ro D. Balázs) 44
D-ro Ferenc Papp (1901—1969) 45

Fényképiünk a hátsó borítólapon: Szalmacseppkövek. Részlet a Béke-barlangból. (Csekő A. felvétele)